

301.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 27 kwietnia 1936 r.

w sprawie wykonania ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Na podstawie art. 47 ustawy o państwowym podatku dochodowym, w brzmieniu obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1935 r. (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 2, poz. 6), zarządzam co następuje:

Postanowienia wstępne.

§ 1. 1) Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia, oznaczają artykuły ustawy o państwowym podatku dochodowym w brzmieniu obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1935 r. (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 2, poz. 6).

2) Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

Dział I.**Osoby obowiązane do uiszczania podatku.**

Do art. 1 p. 1.

§ 2. Przy ocenie obowiązku podatkowego osób, przebywających na obszarze Państwa dłużej niż rok, jest rzeczą obojętną, czy dana osoba przebywa w jednej miejscowości, czy też kolejno w różnych miejscowościach. Chwilowe przerwy w pobycie, spowodowane przemijającą nieobecnością, pozostają bez wpływu na obowiązek podatkowy.

Do art. 1 p. 2b.

§ 3. Dochody, osiągnięte z tytułu posiadania akcji, udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielniach i tym podobnych udziałów przez osoby fizyczne, nie mające na obszarze Państwa miejsca zamieszkania, ani też nie przebywające w Polsce dłużej niż rok, jak również przez osoby prawne, których siedziba zarządu znajduje się poza granicami Państwa, nie podlegają opodatkowaniu. Natomiast podlegają opodatkowaniu dochody, osiągnięte przez powyższe osoby z tytułu udziału w spółkach jawnych, w spółkach komandytowych oraz z wszelkiego rodzaju współwłasności w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych.

Do art. 1 p. 3.

§ 4. Osoby, które przybyły do Polski z zagranicy dla zarobku albo wykonywania czynności handlowych lub przemysłowych, podlegają obowiązkowi podatkowemu bez względu na czas trwania pobytu w Polsce.

Do art. 1 p. 4.

§ 5. W jakich przypadkach spadek należy uważać za wakujący (nieobjęty), określają przepisy prawa spadkowego. Rozmiar obowiązku podatkowego dla spadków wakujących (nieobjętych) określa się według rozmiaru obowiązku opłacania podatku przez spadkodawcę.

Do art. 1 p. 5a.

§ 6. Siedzibę zarządu osób prawnych określa statut lub też inny akt, na którym osoba prawna opiera swe istnienie. W razie wątpliwości — o siedzibie zarządu osoby prawnej decyduje wpis do rejestru handlowego.

Dochód wolny od opodatkowania.

Do art. 2.

§ 7. 1) W związku z przepisami art. 13 ustawy, dochód do 1.500 zł włącznie jest wolny od opodatkowania także wtedy, jeżeli został osiągnięty w ciągu niepełnego roku operacyjnego. Wyjątek zachodzi w przypadku wymiaru podatku w sposób, przewidziany w art. 31 ustawy, dla osób wymienionych w art. 30 ust. 2 ustawy. W tym ostatnim przypadku dochód, osiągnięty w ciągu niepełnego roku operacyjnego, jest wolny od opodatkowania tylko wówczas, jeżeli, obliczony w stosunku do całego roku, nie przekracza kwoty 1.500 zł.

2) Przy częściowym zwolnieniu dochodu od podatku na zasadzie obowiązujących przepisów (art. 5 ustawy, przepisy o ulgach dla nowowzniesionych budowli i t. p.) osoby, wobec których zastosowano częściowe zwolnienie, nie podlegają opodatkowaniu, o ile dochód pozostały po zastosowaniu zwolnienia nie przekracza 1.500 zł.

3) W przypadkach, wymienionych w art. 27 i 29 ustawy, od podatku mogą być zwolnione również osoby, które osiągnęły dochód ponad 1.500 zł.

Przedmiot opodatkowania.

Do art. 3 ust. 3.

§ 8. Dochody z uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacane na obszarze obcego państwa, podlegają opodatkowaniu, jeżeli osoby, otrzymujące te dochody, mają na obszarze Państwa miejsce zamieszkania lub przebywają na tym obszarze dłużej niż rok. Podatek od powyższych dochodów wymierza się na podstawie przepisów Działu I ustawy, jednak według skali art. 43 ustawy, bez stosowania odliczeń z art. 10 oraz zniżek i zwyczaj podatkowych z art. 26, 27 i 29 ustawy.

Do art. 4.

§ 9. 1) Przepisy art. 4 ustawy mają zastosowanie w przypadku, gdy umowa między Państwem Polskim a innym państwem o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu nie zawiera odmiennych postanowień.

2) Osoba, żądająca na zasadzie art. 4 ustawy wyłączenia od opodatkowania dochodów osiągniętych zagranicą, obowiązana jest przed uprawomocnieniem się wymiaru podatku udowodnić, że dochody te podlegają zagranicą podatkom tego samego rodzaju. Dochody powyższe wyłącza właściwa władza wymiarowa z podstaw opodatkowania — po stwierdzeniu, że państwo obce postępuje według zasad wzajemności co do takich samych dochodów, płynących ze źródeł znajdujących się na obszarze Państwa. Na wypadek wątpliwości, czy opodatkowanie zagraniczne odpowiada wymaganym warunkom oraz czy jest stosowana zasada wzajemności, — należy zasięgnąć wskazówek od Ministerstwa Skarbu.

Zwolnienia od podatku.

Do art. 5 p. 7.

§ 10. 1) Państwo i przedsiębiorstwa państwowe, nieposiadające odrębnej osobowości prawnej, nie podlegają opodatkowaniu. Posiadające odrębną osobowość prawną przedsiębiorstwa państwowe podlegają obowiązkowi podatkowemu, jeżeli obowiązujące przedsiębiorstwo przepisy ustawowe nie zawierają odmiennych postanowień.

2) Z podmiotowego zwolnienia od podatku korzystają również związki samorządowe, a więc związki samorządu terytorjalnego (komunalne) oraz związki samorządu gospodarczego.

Pojęcie dochodu.

Do art. 6.

§ 11. Dochodem w rozumieniu art. 6 ustawy jest suma wszystkich przychodów podatnika, otrzymanych w pieniądzu lub wartościach pieniężnych z każdego poszczególnego źródła dochodu, po potrąceniu z przychodów poszczególnego źródła:

- a) wszelkich kosztów, poniesionych na osiągnięcie, zachowanie i zabezpieczenie tych przychodów;
- b) corocznego prawidłowego odpisania na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza oraz urządzeń;
- c) wreszcie strat częściowych lub całkowitych w przedmiotach, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia dochodu, jeżeli odpisań na zużycie pod b) oraz strat pod c) nie uwzględniono już w kosztach, wymienionych pod a).

Koszty potrącalne z przychodów.

Do art. 6 ust. 1 i 3.

§ 12. 1) Potrącalność kosztów osiągnięcia, zachowania i zabezpieczenia przychodów z poszczególnych źródeł należy oceniać w każdym przypadku z osobna, przy wzięciu pod uwagę następujących zasad ogólnych:

- a) kosztami, połączonymi z uzyskaniem przychodu, są tylko wydatki, poniesione w tym celu, aby z danego źródła osiągnąć dochód, nie zaś wydatki, związane z nabyciem samego źródła dochodu, z jego powiększeniem lub ulepszeniem;
- b) z wyjątkami, omówionymi w § 13, tylko takie koszty nadają się do potrącenia z przychodu, które podatnik już rzeczywiście poniósł, a nie takie, które mógłby ponieść lub wśród pewnych okoliczności musiałby ponieść, albo takie, które zaoszczędził sobie własną pracą lub też pracą bezpłatną członków rodziny, albo innych osób;
- c) do potrącenia nadają się tylko koszty, które płatnik poniósł w pieniądzu lub w naturze, a nie takie, które jedynie zaliczył, a później otrzymał je spowrotem;
- d) dostarczenie dowodu o rzeczywistym poniesieniu kosztów oraz o ich przeznaczeniu należy do podatnika; natomiast obowiązkiem władz wymiarowych jest zbadanie i ocena kwestji, czy koszty te są potrącalne;

e) z wyjątkiem przypadków, omówionych w § 13, przy ocenie kwestji, kiedy powstałe koszty zostały rzeczywiście poniesione, decyduje termin rzeczywistej zapłaty, a nie termin, w którym koszty te miały być zapłacone w myśl przepisu prawnego, umowy, zwyczaju i t. p.

2) Wydatki na wyżywienie członków rodziny są potrącalne jako koszt osiągnięcia dochodu, jeżeli członkowie rodziny są stale zajęci w przedsiębiorstwie przemysłowym lub handlowym, gospodarstwie rolnym lub leśnym podatnika, a nie w jego gospodarstwie domowym.

3) Do kosztów osiągnięcia dochodu zalicza się również koszty utrzymania samochodu, używanego w związku z wykonywaniem przedsiębiorstwa lub zajęcia, z którego dochody podlegają opodatkowaniu.

Do art. 6.

§ 13. 1) Przy ustalaniu dochodu z poszczególnych źródeł należy przestrzegać zasady, że wszystkie przychody i koszty powinny być przyjęte w tej sumie, w jakiej one w czasie miarodajnym zostały rzeczywiście osiągnięte, względnie poniesione.

2) Zasada ta jednak nie ma zastosowania przy ustalaniu dochodu z przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych lub gospodarstw rolnych, które prowadzą prawidłowe księgi handlowe lub księgi gospodarcze. W tych przypadkach należy kierować się wyłącznie zasadami buchalterji, t. j. brać w rachubę również takie zaksięgowane przychody, które mają dopiero wpłynąć na korzyść płatnika, oraz takie koszty, które zostały już zarachowane, chociaż ich jeszcze rzeczywiście nie poniesiono, o ile tylko odnoszą się do danego roku operacyjnego (gospodarczego).

Amortyzacja.

Do art. 6 ust. 1, 2 i 4.

§ 14. 1) Z przychodu są również potrącalne coroczne prawidłowe odpisania z tytułu zużycia budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza oraz urządzeń, stanowiących własność podatnika. Odpisania te powinny odpowiadać rzeczywistemu zmniejszeniu się wartości, jakiemu uległy budynki, maszyny oraz inwentarz martwy i urządzenia w okresie, miarodajnym do wymiaru podatku.

2) Wysokość tego potrącenia zależy od natury przedmiotu, przyczem miarą wysokości dopuszczalnych odpisów jest wyłącznie faktyczne zużycie. Zużycie to ustala się w stosunku procentowym do kosztów nabycia lub wytworzenia przedmiotu. W razie trudności w ustaleniu tej wartości należy posłużyć się inną zbliżoną wartością, jak suma szacunku ubezpieczenia od ognia z dodatkiem 10% za fundamenty — przy nieruchomościach, a w ostatecznym razie wartość należy ustalić przez biegłych. Raz przyjęta lub ustalona wartość przedmiotu jest podstawą odpisań z tytułu zużycia w latach następnych.

3) W celu przyznania stosownego potrącenia tytułem zużycia władza, wymierzająca podatek, powinna przyjmować, bez przeprowadzania dalszych dochodzeń co do wysokości faktycznego zużycia, normy następujące:

- 1) przy budynkach mieszkalnych murowanych 1%
- 2) przy budynkach mieszkalnych drewnianych i z t. zw. muru pruskiego 2%

3) przy budynkach gospodarczych murowanych	1,5%
4) przy budynkach gospodarczych drewnianych i z pruskiego muru	3%
5) przy budynkach fabrycznych murowanych	3%
6) przy budynkach fabrycznych drewnianych	6%
7) przy ruchomościach (urządzenia biur, kantorów, kancelaryj, sklepów, hoteli, pensjonatów i t. p.)	5%
8) przy maszynach, narzędziach, urządzeniach fabrycznych, kopalnianych, piecach fabrycznych i t. p.	10%
9) przy samochodach i traktorach . . . . . wartości przedmiotu.	20%

Gdy żądanie przez podatnika wyższego potrącenia nasuwa wątpliwości, należy odpowiednie sumy ustalić przez biegłych.

4) Przy nabytych odpłatnie przywilejach i prawach terminowych (wynałazki, prawa autorskie i t. p.) należy wysokość rocznego odpisania ustalić w stosunku do wartości i czasu korzystania z tych przywilejów i praw, np. z wartości 60.000 zł przywileju, trwającego 12 lat, należy potrącać rocznie 1/12 część, t. j. po 5.000 zł.

5) Wysokość odpisania tytułem zużycia zapasów kopalnianych ustala się w wypadkach wątpliwych przez przesłuchanie biegłych, przyjmując za podstawę odpisania koszty nabycia tych zapasów lub uprawnień do ich eksploatacji; u osób prawnych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, koszty nabycia wyraża z zasady wartość, wykazana w zamknięciu rocznym.

6) Prawo do jednorazowego odpisania wartości przedmiotów o okresie zużycia, nieprzekraczającym lat pięciu, służy nie tylko płatnikom, prowadzącym prawidłowe księgi handlowe, ale również płatnikom, którzy prowadzą księgi handlowe uproszczone oraz księgi gospodarcze (art. 81 § 2 Ordynacji Podatkowej). Odpisanie to dokonane być może wyłącznie w tym roku operacyjnym, w którym odpisany przedmiot został nabyty; dokonanie całkowitego odpisu w latach następnych jest niedopuszczalne.

7) W przypadkach prowadzenia ksiąg handlowych lub gospodarczych — odpisania z tytułu zużycia mogą być skutecznie bądź bezpośrednio z wartości przedmiotów, podlegających zużyciu, bądź też przez wstawienie w pasywach bilansu kwoty, wyrażającej zmniejszenie się wartości w danym roku operacyjnym (gospodarczym). W tym ostatnim przypadku kwota odpisana musi być w ten sposób uwidoczniiona, aby władza wymiarowa mogła zbadać stosowność tego potrącenia. Od podatników, którzy w myśl obowiązujących przepisów są obowiązani do prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych, władze wymiarowe mogą żądać przedstawienia tabeli amortyzacyjnej. W tabeli tej powinna być uwidoczniiona wartość poszczególnych przedmiotów majątkowych, od której są skutecznie odpisy z tytułu zużycia, oraz coroczne odpisy z tytułu zużycia.

8) Straty częściowe lub całkowite na przedmiotach majątkowych, podlegających zużyciu i służących do osiągnięcia dochodu, są potrącalne pod warunkiem, że nie zostały pokryte sumą ubezpieczeniową i odpisami z tytułu zużycia. Straty te można jednak potrącać tylko z dochodu tego roku, w którym strata

rzeczywiście nastąpiła; potrącanie takich strat z dochodu lat następnych nie jest dopuszczalne.

Nadzwyczajne przychody.

Do art. 7.

§ 15. 1) Nadzwyczajne przychody, wymienione w art. 7 ustawy, nie podlegają opodatkowaniu, o ile nie są osiągane przez osoby prawne, opodatkowane na podstawie art. 21 ustawy. U tych osób prawnych nadzwyczajne przychody nie podlegają odliczeniu przy ustalaniu zysku bilansowego, który służy za podstawę wymiaru podatku.

2) Jeżeli przychody, wymienione w art. 7 ustawy, są perjodyczne albo w wykonywaniu pewnego zawodu mają charakter częstotliwy, chociażby nawet nie perjodyczny, wówczas tracą charakter nadzwyczajnych przychodów i podlegają opodatkowaniu narówni z innymi zwyczajnymi przychodami (dobrowolne datki na rzecz duszpasterzy, datki dla portjerów, kelnerów, woźnych i t. p.).

3) Zyski ze sprzedaży przedmiotów majątkowych, tak ruchomych jak i nieruchomości, wyłącza się z dochodu, podlegającego podatkowi; natomiast zyski ze sprzedaży takich przedmiotów, osiągnięte w wykonywaniu przedsiębiorstwa zarobkowego lub interesu spekulacyjnego, zalicza się do dochodu. Dochodem z interesów spekulacyjnych jest zysk, osiągnięty rzeczywiście z interesów, zawartych w celach spekulacyjnych, i z uczestnictwa w takich interesach — po potrąceniu poniesionych strat. Samo zwiększenie się wartości przedmiotów spekulacyjnych (zwyczajka kursu, wartości obiegowej) nie stanowi dochodu, tak, jak zmniejszenie się wartości nie uzasadnia potrącenia tego zmniejszenia, z wyjątkiem przypadków prowadzenia ksiąg handlowych lub gospodarczych i uwidocznienia tego w księgach.

Ustalanie ogólnego dochodu.

Do art. 9.

§ 16. 1) Dochód lub stratę ustala się z osobna z każdego źródła dochodu, podlegającego opodatkowaniu. Po ustaleniu dochodu lub straty z każdego źródła, sumuje się dochody z tych źródeł, które dały dochód, oraz sumuje się straty z tych źródeł, które dały straty, i po potrąceniu sumy strat od sumy dochodów otrzymuje się ogólny dochód podatnika. Strat ze źródeł, zwolnionych od opodatkowania, nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu ogólnego dochodu w myśl art. 9 ustawy.

2) Stratą z danego źródła dochodu w rozumieniu art. 9 ustawy jest suma potrącalnych w zasadzie wydatków, które nie znajdują pokrycia w przychodach tego samego źródła w tym samym okresie gospodarczym.

Odliczenia.

Do art. 10.

§ 17. 1) Z ogólnego dochodu podatnika mogą być dokonane tylko te odliczenia, wymienione w art. 10 ustawy, które rzeczywiście zostały wypłacone lub poniesione w ostatnim roku kalendarzowym lub prawidłowo wykazane w ostatnim zamknięciu roku operacyjnego (gospodarczego), poprzedzającego rok podatkowy. Odliczenia te powinny być udowodnione. Dostarczenie dowodów jest obowiązkiem płatnika.

2) Odsetki od długów oraz renty i trwałe ciężary, oparte na tytułach prawnych, są odliczalne od ogólnego dochodu, gdy ciężar chociażby na jednym ze źródeł dochodu, a zaciągnięcie lub ich powstanie pozostawało w związku gospodarczym z podlegającymi opodatkowaniu źródłami dochodu.

3) Jeżeli odliczenia, wymienione w art. 10 ustawy, zostały potrącone przy ustalaniu dochodu z poszczególnego źródła, — nie mogą być potrącane po raz drugi od ogólnego dochodu.

4) Za związki rewizyjne w rozumieniu art. 10 p. 6 ustawy uważa się związki spółdzielni, którym na zasadzie przepisów ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. w brzmieniu obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 16 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 55, poz. 495) zostało przyznane prawo rewizji zrzeszonych związków spółdzielni. Związki rewizyjne obowiązane są corocznie przedstawiać, w terminie do dnia 1 lutego każdego roku, Państwowej Radzie Spółdzielczej spis spółdzielni, należących do związku. Państwowa Rada Spółdzielcza przesyła corocznie, w terminie do dnia 1 kwietnia, izbom skarbowym spis spółdzielni w ich okręgu, należących do związków rewizyjnych. Spółdzielnie, należące do wymienionych wyżej związków rewizyjnych, — wolne są od opodatkowania jeżeli działają wyłącznie wśród członków. Jeżeli zaś tego rodzaju spółdzielnie rozszerzają swą działalność również na nieczłonków, to z ulg korzystają tylko wówczas, gdy:

- a) członkowie otrzymują jedynie dywidendę od udziałów w granicach, oznaczonych w ustawie o spółdzielniach;
- b) członkowie otrzymują wprawdzie, prócz dywidendy od udziałów, dalszy jeszcze udział w zyskach (nadpłaty i zwroty) na zasadach, przewidzianych w ustawie o spółdzielniach, a zarazem spółdzielnia przelewa do funduszy niepodzielnych co najmniej tę część zysków, jaka przypada stosunkowo na obroty z nieczłonkami. Nadwyżki bilansowe, pochodzące z obrotów z nieczłonkami, podlegają zawsze opodatkowaniu. Dla ustalenia klucza podziału nadwyżek bilansowych, przypadających na obroty z członkami i na obroty z nieczłonkami, miarodajny jest wzajemny stosunek tych obrotów, dokonany w wykonywaniu podstawowej działalności danej spółdzielni, przewidzianej statutem. Podział ten powinien być uskuteczniiony w stosunku do ustalonego przez władzę wymiarową ogólnego dochodu.

Opodatkowanie członków rodziny i wspólnych dochodów.

Do art. 11.

§ 18. 1) Wymienieni w art. 11 ustawy członkowie rodziny podlegają zawsze oddzielnemu opodatkowaniu od dochodów, płynących wyłącznie z ich pracy fizycznej lub z pracy umysłowej, tak najemnej, jako też samodzielnej zawodowej.

2) Dolicza się natomiast do dochodu głowy rodziny dochody i potrąca straty z wszelkich innych źródeł, osiągnięte, albo poniesione, przez jej małżonka, sądownie nierozłączanego, oraz przez krewnych

zstępnych (dzieci, wnuków), jeżeli na podstawie przepisów ustawowych lub innych tytułów prawnych głowie rodziny służy prawo rozporządzania dochodami ze źródeł, należących do krewnych zstępnych, lub też prawo użytkowania tych dochodów.

Do art. 12 i 22.

§ 19. 1) Dochody ze źródeł, będących współwłasnością czy też będących we wspólnym posiadaniu lub użytkowaniu więcej osób, ustala się łącznie i tak ustalony dochód dzieli się w stosunku do udziału każdego uczestnika lub współnika. Ustalony w ten sposób udział w dochodzie podlega opodatkowaniu u każdego uczestnika lub spółnika z osobna. W przypadkach, kiedy wysokości udziałów nie można ustalić, — dochód dzieli się w różnych częściach pomiędzy uczestników lub spółników. Powyższe zasady mają również zastosowanie przy opodatkowaniu dochodów spółek jawnych oraz spółek komandytowych.

2) W przypadkach, gdy ze źródeł, będących współwłasnością, czy też będących we wspólnym posiadaniu lub użytkowaniu, zamiast dochodu zostały ustalone straty, — straty te dzieli się według zasad, wyrażonych w ust. 1; są one potrącalne przy ustalaniu ogólnego dochodu uczestnika lub spółnika.

Podstawa opodatkowania.

Do art. 13.

§ 20. 1) W poszczególnym roku podatkowym w zasadzie wymierza się podatek od dochodu, osiągniętego w ostatnim roku kalendarzowym. Jeżeli jednak płatnik prowadzi księgi handlowe lub księgi gospodarcze, a przyjęty przez niego rok operacyjny (gospodarczy) nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym, wówczas podatek wymierza się od dochodu, osiągniętego w ostatnim roku operacyjnym (gospodarczym), poprzedzającym bezpośrednio rok podatkowy. Jeżeli księgi handlowe lub gospodarcze nie obejmują wszystkich źródeł dochodu płatnika, wówczas dochód ze źródeł, nieobjętych księgami, podlega opodatkowaniu w wysokości, osiągniętej w ostatnim roku kalendarzowym, poprzedzającym rok podatkowy.

2) W przypadkach przejścia przy księgach handlowych lub gospodarczych z roku kalendarzowego na rok operacyjny (gospodarczy), nie pokrywający się z rokiem kalendarzowym, lub też zmiany okresu roku operacyjnego (gospodarczego) i powstania w związku z tem faktu, że okres gospodarczy (operacyjny) obejmuje mniej, niż 12 miesięcy, lub też więcej niż 12 miesięcy, — dochód, osiągnięty w okresie operacyjnym (gospodarczym), podlega opodatkowaniu według tej stawki skali podatkowej z art. 23 ustawy, jaka przypada od faktycznie osiągniętego w tym okresie dochodu. Te same zasady stosuje się w przypadkach założenia ksiąg handlowych lub gospodarczych.

3) U osób prawnych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, za okres operacyjny (gospodarczy) uważa się okres, objęty odrębnym zamknięciem rachunkowym.

Obliczenie dochodów w naturze.

Do art. 14.

§ 21. 1) Przy ustalaniu podstaw wymiaru podatku dochodowego dochody, osiągnięte w naturze,

przelicza się na wartość pieniężną według przeciętnych cen z roku gospodarczego, przyjętego za podstawę opodatkowania, z uwzględnieniem czasu, w którym te dochody zostały osiągnięte. O wysokości przeciętnych cen decyduje to miejsce, w którym znajduje się źródło danego dochodu. W razie braku cen targowych w miejscu położenia źródła dochodu należy przyjmować ceny najbliższego rynku zbytu, przy czym w tego rodzaju przypadkach od ceny rynkowej potrąca się koszty dostawy do miejsca zbytu.

2) W przypadkach prowadzenia ksiąg handlowych lub gospodarczych przychody w naturze przelicza się na wartość pieniężną według cen w dniu miarodajnym dla zaksięgowania tych przychodów, t. j. w dniu ich osiągnięcia.

Dochody z poszczególnych źródeł.

Do art. 15 — 22.

§ 22. Ogólny dochód podatkowy oblicza się według poszczególnych źródeł dochodu, wymienionych w art. 3 ustawy, przy zastosowaniu przepisów art. 12 do 22 ustawy. Przepisy art. 12 do 22 ustawy są rozwinięciem zasad ogólnych, wypowiedzianych w art. 6 ustawy, a zatem w razie braku konkretnych przepisów co do sposobu obliczania dochodu z poszczególnego źródła należy stosować ogólne zasady art. 6 ustawy.

Dochód z nieruchomości gruntowej.

Do art. 15.

§ 23. Dochód z nieruchomości gruntowej obejmuje wpływy ze wszystkich gruntów, które są własnością podatnika lub z których także czerpie dochód na mocy uprawnień jakiegokolwiek rodzaju, np. z prawa użytkowania, służebności i t. p.

Dochód z gruntów we własnym zarządzie.

Do art. 15.

§ 24. 1) Celem ustalenia dochodu z gruntów rolnych, pozostających we własnym zarządzie, t. j. niewypuszczonych w dzierżawę, należy od ogólnych przychodów potrącić koszty prowadzenia gospodarstwa rolnego i uwzględnić zapasy produktów gospodarczych z początkiem oraz z końcem okresu, przyjętego za podstawę opodatkowania.

2) Do ogólnych przychodów należą:

- a) cena, uzyskana za produkty, sprzedane ze wszystkich działów gospodarstwa, oraz za wypożyczenie maszyn i sił pociągowych lub innych środków gospodarczych;
- b) wartość pieniężna wszystkich produktów, użytych na potrzeby domowe podatnika oraz członków jego rodziny i sług, trzymanyh nie dla zatrudnienia ich w gospodarstwie rolnem; tu należą produkty, użyte na wyżywienie służby do posług osobistych, na utrzymanie koni zbytkowych i t. p. Wartości produktów, potrzebowanych w gospodarstwie rolnem, a nie w gospodarstwie domowym, nie należy przyjmować ani w przychodzie ani w kosztach;
- c) wartość pieniężna korzyści i użytków, płynących z uprawnień do cudzych gruntów lub

przynależności do gruntów (serwituty, prawo rybołówstwa, polowania, pobierania wody i t. p.);

- d) wartość pieniężna zapasów produktów gospodarczych, znajdujących się z końcem okresu gospodarczego, bez względu na to, czy zapasy te przeznaczono na siew lub do zbycia drogą sprzedaży, czy też do spożycia w gospodarstwie domowym i t. p.
- 3) Od sumy powyżej wymienionych przychodów należy potrącić koszty, połączone z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

4) Do tego rodzaju kosztów należą:

- a) konserwacja budynków, przeznaczonych do celów gospodarczych, na mieszkania dla pracowników, konserwacja innych budowli i urządzeń, które służą gospodarstwu lub je zabezpieczają (groble, mury, płoty, drogi, mosty, studnie, wodociągi, śluzy, urządzenia do nawodnienia lub odprowadzania wody, dreny i t. p.); natomiast koszty, wyłożone na budowę, rozszerzenie lub trwałe ulepszenie wspomnianych budynków i urządzeń, nie mogą być potrącone;
- b) utrzymanie w dobrym stanie żywego i martwego inwentarza gospodarczego oraz uzupełnienie tego inwentarza w granicach pierwotnego stanu;
- c) ubezpieczenie: budynków gospodarczych, żywego i martwego inwentarza gospodarczego, zapasów produktów gospodarczych oraz produktów rolnych i ogrodowych, jeszcze niezbranych, — od ognia, gradu i innych szkód; koszty ubezpieczenia ruchomości gospodarstwa domowego nie ulegają potrąceniu;
- d) ogrzewanie (opał) i oświetlenie (światło) budynków i innych pomieszczeń gospodarczych, lecz nie lokali, użytych do gospodarstwa domowego;
- e) nasiona, rozsada, pasza, nawóz, surowce i inne materiały, które dokupiono na bieżące potrzeby gospodarstwa rolnego lub przemysłu ubocznego, z gospodarstwem rolnem związane;
- f) uposażenia, emerytury i wynagrodzenia za najemną pracę oraz inne świadczenia służbowe, wypłacane osobom, zajęтым w gospodarstwie, łącznie z podatkiem dochodowym, jeżeli służbodawca przyjął na siebie zapłatę tych podatków; koszty utrzymania lub wynagrodzenia osób, przyjętych do pracy w gospodarstwie domowym lub do posług osobistych, nie należą do kosztów wyżej wymienionych, bez względu na to, czy zostały pokryte produktami gospodarstwa rolnego, czy też gotówką; natomiast koszty wyżywienia członków rodziny, stale zatrudnionych we własnym gospodarstwie rolnem, ulegają potrąceniu;
- g) koszty leczenia pracowników, opłaty do ubezpieczalni społecznych, do kas zaopatrzenia na starość i t. p., jakie służbodawca

- płaci z ustawy lub z umowy za osoby, przyjęte do pracy w gospodarstwie rolnem;
- h) podatki pośrednie, które uiszczą się od ubocznych przemysłów gospodarczych (od cukru, wódki, piwa, drożdży i t. p.);
- i) odpisania na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza oraz urządzeń, jak również straty całkowite lub częściowe tych przedmiotów, jeżeli odpisania lub straty nie uwzględniono już w kosztach, wymienionych w ust. 4 lit. b) paragrafu niniejszego;
- j) wartość pieniężna zapasów, objętych z poprzedniego na teraźniejszy okres gospodarczy. W tych gospodarstwach rolnych i przedsiębiorstwach gospodarczych, w których stan zapasów z końcem poszczególnych lat gospodarczych nie zwykł ulegać istotnym zmianom, można opuszczać ich wartość pieniężną tak w przychodach, jak i kosztach.

Dochód z ubocznego przemysłu gospodarczego.

Do art. 15.

§ 25. 1) Dochód z przemysłów, mających związek gospodarczy z posiadłością gruntową, jak: gorzelnie, browary, krochmalnie, młyny, cegielnie i inne rodzaje przemysłu gospodarczego, — może być ustalony łącznie z dochodem z gospodarstwa rolnego. Wartości pieniężnej surowców i produktów, wziętych z jednego przemysłu dla celów drugiego przemysłu, można nie wykazywać ani w rozchodach pierwszego, ani w przychodach drugiego.

2) Jeżeli jednak tego rodzaju przemysł nie pozostaje w związku gospodarczym z posiadłością gruntową, wówczas osiągnięty dochód ustala się według postanowień, odnoszących się do dochodu z przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych.

3) W podobny sposób należy postąpić przy ustalaniu dochodu z wydobywania piasku, gliny, kamienia, torfu i z innych ubocznych przemysłów, co do których przychody czerpie się z substancji gruntu. Przy tego rodzaju przemysłach jest dozwolone potrącenie, odpowiadające zmniejszeniu się substancji gruntu.

Dochód z lasów.

Do art. 15.

§ 26. 1) Przy obliczeniu dochodu z lasów należy przyjąć:

- a) w przychodach: sumy uzyskane z wyrębów, dokonanych w jednym roku według racjonalnego planu gospodarczego, albo odpowiadających naturalnemu przyrostowi, lub z wyrębów, zaoszczędzonych w latach poprzednich, wreszcie z wyrębów w lasach bez racjonalnej gospodarki oraz z wszelkich użytków leśnych i z wynagrodzeń za odstąpione osobom trzecim prawa użytkowania lasów;
- b) w rozchodach zaś: koszty kultury leśnej, zarządu lasu, ochrony lasu, wyrębu, obróbki, zbiórki i wywozu drzewa, tudzież koszty konserwacji budynków i urządzeń leśnych (leśniczówki, mosty, drogi i t. p.).

2) Koszty zalesienia uwzględnia się tylko w tym przypadku, gdy chodzi o przestrzeń wyrąbanego la-

su, natomiast koszty zalesienia przestrzeni, dotychczas niezalesionych w celu powiększenia drzewostanu i rozszerzenia przestrzeni lasu, — nie ulegają potrąceniu.

3) Za nadzwyczajny wyręb leśny uważa się w szczególności: wyręby dla zmiany kultury leśnej — za zezwoleniem właściwej władzy — na inną kulturę (łąka, rola i t. p.); wyręby niezależne od woli posiadacza lasu (zdjęcia pomiarowe, badania geologiczne i t. p.) wyręby, skutecznione spowodu wydarzeń żywiołowych (pożar, śnieżycy, huragan, owady i t. p.).

4) Sposób obliczania podatku dochodowego od dochodu z nadzwyczajnych wyrębów leśnych wyjaśniają następujące przykłady:

Przykład I.

1) Dochód z nieruchomości gruntowej w tem 20.000 zł z gospodarstwa rolnego i z nadzwyczajnego wyrębu lasu	80.000 zł
W myśl art. 15 ustawy (ustęp ostatni) 1/6, t. j. 10.000 zł, dolicza się do ogólnego dochodu, a przeto dochód z gospodarstwa rolnego i lasu wynosi	60.000 „
Dochód z kapitału	10.000 „
R a z e m	40.000 „
Odliczenia (art. 10 ustawy)	4.000 „
Dochód, podlegający opodatkowaniu	36.000 „
Podatek według stopnia 46	5.192 „
Do tego podatek z 5/6 nadzwyczajnego wyrębu:	

od 36.000 zł — 5.192 zł przeto
„ 50.000 „ — x

$$x = \frac{5.192 \times 50.000}{36.000} = 7.211,11 \text{ zł}$$

Razem podatek * * 12.403,11 „

Przykład II.

2) Dochód z nieruchomości gruntowej wynosi	20.000 zł
w tem z nadzwyczajnego wyrębu	18.000 „
zaś z gospodarstwa rolnego	2.000 „
W myśl art. 15 ustawy (ustęp ostatni) 1/6 z 18.000 zł, t. j. 3.000 zł, dolicza się do ogólnego dochodu, przeto dochód z gospodarstwa rolnego i lasu	5.000 „
Odliczenia (art. 10 ustawy)	4.000 „

Pozostaje dochód (wolny od podatku) 1.000 zł

Wobec tego podatek od dochodu z nadzwyczajnego wyrębu, obliczony w myśl ustępu ostatniego art. 15 ustawy, wynosi (według stopnia pierwszego):

od 1.500 — 44 zł

„ 15.000 — x przeto

$$x = \frac{44 \times 15.000}{1.500} = 440 \text{ zł} \quad 440 \text{ zł}$$

Dochód z gruntów niesłużących do celów gospodarstwa rolnego.

Do art. 15.

§ 27. 1) Dochód z gruntów, których właściciel używa nie do celów rolniczych, lecz w inny sposób,

np. jako place budowlane, pod obrabianie drzewa, na składy drzewa, gruzu, żużli, i t. p., albo które właściciel użytkuje do jakichkolwiek innych celów zarobkowych (uprawa jarzyn, owoców, kwiatów i t. p.), — należy uwzględnić przy obliczeniu dochodu z przedsiębiorstw, którym służą.

2) Podwórza i ogrody domowe bierze się w rachubę przy ustalaniu dochodu z budynków, do których należą.

Dochód z gruntów, wypuszczonych w dzierżawę.

A. Dochód dzierżawcy.

Do art. 15.

§ 28. 1) Dochód dzierżawcy gruntów należy ustalić według tych samych zasad, które w myśl §§ 23 — 27 stosuje się do dochodu z gospodarstwa we własnym zarządzie na własnych gruntach, z doliczeniem atoli wartości czynszowej mieszkania, dodanego do dzierżawy, a zajętego przez dzierżawcę lub jego rodzinę.

2) Od dochodu tego nie należy jednak potrącać:

- a) tych, w myśl § 24 potrącalnych kosztów, które kontraktowo winien ponieść sam właściciel;
- b) odpisań na zużycie tych przedmiotów, wymienionych w ustępie 4 lit. i § 24 rozporządzenia niniejszego, które nie są własnością dzierżawcy.

3) Do kosztów prowadzenia gospodarstwa, ulegających potrąceniu u dzierżawcy, zalicza się jeszcze: zapłacony czynsz dzierżawny łącznie z wartością wszelkich innych świadczeń w pieniądzu i naturze, obciążających dzierżawcę na korzyść właściciela; jeżeli zaś te świadczenia pokrywa dzierżawca produktami swego gospodarstwa albo pracą własną, swoich krewnych, sług i sił zwierzęcych, — potrącenie ich jest tylko wówczas dopuszczalne, gdy świadczenia te zostały zarachowane w przychodach.

B. Dochód wydzierżawiającego.

1) Co do wydzierżawionych posiadłości gruntowych lub praw z temi posiadłościami związanych (prawo polowania, prawo rybołówstwa), przychód wydzierżawiającego stanowią:

- a) czynsz dzierżawny;
  - b) wartość pieniężna wszelkich świadczeń i korzyści na rzecz wydzierżawiającego, jeżeli dzierżawca jest do nich obowiązany.
- 2) Z tych przychodów należy potrącić:
- a) nałożone kontraktem na wydzierżawiającego ciężary, nadające się do potrącenia;
  - b) zniżki czynszu dzierżawnego, spowodowane klęskami elementarnymi, nieurodzajami i t. p.;
  - c) odpisania na zużycie przedmiotów wydzierżawionych.

Dochód z budynków, w całości wynajętych.

Do art. 16.

§ 29. 1) Za przychód z budynków wynajętych uważa się rzeczywiście osiągnięty czynsz najmu za domy, łącznie z wynagrodzeniem za dodane ruchomości, podwórza, składy, place, ogrody i t. p., oraz odszkodowanie za używanie urządzonej przez właściciela domu instalacji gazu, wodociągu, windy i t. p.

2) Do czynszu najmu należy doliczyć wartość pieniężną świadczeń ubocznych, obciążających najemcę na korzyść wynajmującego, jak również wartość pieniężną wszelkich korzyści, zastrzeżonych wynajmującemu.

3) Nieściągnięte czynsze najmu nie stanowią dochodu podatkowego.

4) Od przychodów, powyżej wymienionych, należy potrącić koszty rzeczywiście poniesione w czasie miarodajnym, a w szczególności:

- a) koszty naprawy i utrzymania budynków w dobrym stanie i w porządku (wywóz nieczystości, oświetlenie schodów, podwórza i t. d.), łącznie z kosztami utrzymania wynajętych razem z budynkami ruchomości, ogrodu, instalacji gazowej, wodociągowej, ogrzewania centralnego, windy i t. p.; natomiast nie są potrącalne wydatki na budowę, przebudowę, trwałe ulepszenie i upiększenie domu, na urządzenie i pielęgnowanie ogrodu domowego, służącego dla przyjemności właściciela, na sprawienie ruchomości, przeznaczonych do własnego użytku;
- b) wynagrodzenia administratora, rządcy i dozorczy domu;
- c) opłaty za ubezpieczenie budynku lub poszczególnych części tegoż od ognia i innych szkód;
- d) stosowny procent wartości budynku na zużycie tegoż; przyczem przy ocenianiu tego potrącenia należy stosować postanowienia § 14;
- e) koszty urządzeń, mających na celu dostosowanie budynków do wymogów obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej.

5) Do odliczeń tytułem trwałych ciężarów, opartych na szczególnych tytułach prawnych i procentów od długów, należy stosować przepisy § 17.

Dochód z budynków, zajmowanych w całości lub części przez właściciela.

Do art. 16.

§ 30. 1) Nie należy obliczać osobno dochodu z budynków lub z części budynków, które posiadacz używa wyłącznie do celów własnego gospodarstwa rolnego, leśnego lub do celów zarobkowych, a w szczególności: na mieszkania bezpłatne dla robotników, na stodoły, obory, stajnie dla zwierząt pociągowych, śpichlerze, składy, lokale fabryczne lub maszynowe, restauracje, gospody, zakłady szkolne lub lecznicze i t. p.

2) Z budynków lub części tych budynków, które właściciel odstąpił bezpłatnie do użytku na cele naukowe, wychowawcze, dobroczynne, oświatowe, kulturalne, wyznaniowe i innej ogólnej użyteczności, nie przyjmuje się ani wartości użytkowej, ani kosztów, poniesionych na tego rodzaju budynki.

3) Za dochód z budynków, zajętych w całości lub w części przez samego właściciela i członków jego rodziny lub używanych w inny sposób, niż wymieniony w poprzednich ustępach, albo odstąpionych do używania bezpłatnie innym osobom, — uważa się wartość użytkową, jaką budynki te lub części tych budynków przedstawiają ze względu na stan budowy, położenie i wartość budynków, stosunki najmu, ko-

munikacje, miejsce lub okolicę, oraz ze względu na czas i rozmiar rzeczywistego użytkowania.

4) Przy ustalaniu tej wartości należy również uwzględnić należące do budynku podwórza, ogrody domowe, parki i inne przynależności.

5) Ustalenia wartości użytkowej dokonuje się przez porównanie z rzeczywistym czynszem najmu domów lub mieszkań podobnego rodzaju w tej samej lub sąsiedniej miejscowości.

6) Od ustalonej wartości użytkowej należy potrącić koszty, wymienione w § 29.

Dochód z przedsiębiorstw, nieprowadzących ksiąg handlowych, zajęć zawodowych i innych zatrudnień o celach zarobkowych.

Do art. 17.

§ 31. 1) Dochód roczny ze źródeł w nagłówku paragrafu niniejszego wymienionych, oblicza się w ten sposób, że z przychodów, osiągniętych z tych źródeł, potrąca się wszelkie koszty, wymienione w art. 6 ustawy.

2) Do przychodów należą w szczególności:

- a) wynagrodzenia, prowizje, odsetki i inne wszelkiego rodzaju umówione lub przyznane świadczenia wzajemne za usługi i świadczenia osobiste lub o charakterze przemysłowym albo handlowym;
- b) cena, otrzymana ze sprzedaży surowców, towarów i wyrobów;
- c) wartość pieniężna zapasu towarów i wyrobów, wziętych z przedsiębiorstwa (handlowego i przemysłowego) do jakiegokolwiek bądź użytku lub spożycia przez podatnika, jego rodzinę, tudzież jego służbę, użytą wyłącznie do posług osobistych i wszelkich innych domowników;
- d) wartość pieniężna zapasu towarów i wyrobów, znajdujących się z końcem roku, miarodajnego do wymiaru podatku.

3) Od powyższych przychodów należy potrącić następujące koszty prowadzenia przedsiębiorstwa:

- a) koszty utrzymania w dobrym stanie i przywrócenia do pierwotnego stanu budynków, służących do wykonywania przedsiębiorstwa i wszelkich innych zakładów, oraz koszty utrzymania i uzupełnienia żywego i martwego inwentarza; natomiast koszty nowej budowy, rozszerzenia lub trwałego ulepszenia wspomnianych budynków, tudzież koszty powiększenia wymienionego inwentarza — nie nadają się do potrącenia;
- b) koszty ubezpieczenia przedmiotów, pod a) wymienionych, oraz zapasu towarów i produktów od ognia i innych szkód;
- c) stosowny procent wartości na zużycie budynków, maszyn, narzędzi i t. p.;
- d) czynsz dzierżawny i najmu za grunta, budynki, narzędzia, przybory i prawa;
- e) koszty opalu i oświetlenia w przedsiębiorstwie (lecz nie w mieszkaniu prywatnym);
- f) koszty nabycia surowców, materiałów pomocniczych, towarów oraz wszelkich innych przedmiotów, potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa;

g) płace i wynagrodzenia zajętych w przedsiębiorstwie urzędników, funkcjonariuszów, oficyalistów, czeladników, pomocników, robotników, parobków, służby i t. p. łącznie z podatkiem dochodowym, jeżeli słuźbodawca przyjął na siebie zapłatę tego podatku, oraz łącznie z wartością pieniężną dostarczonego wyżywienia i innych świadczeń w naturze, jeżeli nie użyto do tego produktów, wziętych z wykonywanego przedsiębiorstwa; jeżeli zaś tego rodzaju wyżywienie i inne świadczenia w naturze zostały pokryte produktami przedsiębiorstwa, wówczas można je przyjąć w kosztach — pod warunkiem, że równocześnie zaliczono je w przychodach;

h) opłaty, które podatek uiszcza na mocy ustawy lub umowy za osoby pracujące u niego, do ubezpieczalni społecznych i kas zaopatrzenia;

i) podatki pośrednie i opłaty, które stanowią koszty przedsiębiorstwa albo są zawarte w cenie produktów i towarów, jako to: podatki spożywcze, akcyzowe, stemplowe, probiercze, cłowe, opłaty od wyszynku i sprzedaży trunków i t. p.;

j) procenty od długów bieżących (rachunki bieżące, towarowe, kapitały, wypożyczone do prowadzenia przedsiębiorstwa);

k) wartość pieniężna zapasu towarów i wyrobów, przejętych z poprzedniego roku na rok, miarodajny do wymiaru podatku.

4) Co do przedsiębiorstw, nieprowadzących prawidłowych ksiąg handlowych, których stan zapasu z końcem pojedynczych lat nie zwykł podlegać znacznym zmianom, można nie uwzględniać ich wartości pieniężnej ani w przychodach, ani w kosztach przedsiębiorstwa.

Obliczenie dochodu przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi handlowe.

Do art. 17.

§ 32. 1) Dochód z przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, oblicza się na podstawie zamknięcia rachunkowego za miarodajny okres operacyjny (gospodarczy), przy zachowaniu postanowień art. 6, 7, 8, 10 i 13 ustawy. W szczególności, ustawowo niedopuszczalne potrącenia, odliczenia i odpisania, jeżeli zostały przeprowadzone przez rachunek strat i zysków lub w inny sposób zmniejszają wyniki danego roku operacyjnego, dolicza się do zysku bilansowego; natomiast ustawowo dopuszczalne potrącenia, odliczenia i odpisania, jeżeli nawet nie zostały przeprowadzone przez rachunek strat i zysków, należy uwzględniać przy ustalaniu dochodu z danego przedsiębiorstwa. Zasady powyższe należy stosować oczywiście jedynie wtedy, gdy niewłaściwy sposób księgowania nie dyskwalifikuje ksiąg spowodu naruszenia przepisów kodeksu handlowego, zasad prawidłowej księgowości i zwyczajów kupieckich.

2) Dla szacowania przedmiotów majątkowych i wierzytelności przy sporządzaniu inwentarza oraz dla uwzględnienia stosowności odpisów wogóle dopuszczalnych należy przy ustalaniu dochodu z przedsiębiorstwa stosować przepisy kodeksu handlowego, a jeżeli kodeks handlowy nie zawiera konkretnych

przepisów, — zasady przyjęte przez zwyczaj kupiecki w ramach prawidłowej księgowości. Według tych samych zasad należy postępować przy odpisywaniu niepewnych wierzytelności, jak również przy tworzeniu rezerw na pokrycie dających się przewidzieć i konkretnie ustalić strat.

Szczególne uwagi co do sposobu ustalania dochodu z niektórych przedsiębiorstw i zajęć.

Do art. 17.

§ 33. 1) Zasady, przytoczone w §§ 31, 32, mają zastosowanie przy obliczaniu dochodu ze wszystkich, stale wykonywanych, przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, oraz z wszelkiego rodzaju zajęć zawodowych i innych zatrudnień o celach zarobkowych, — bez względu, czy podlegają, czy nie podlegają postanowieniom obowiązującego prawa przemysłowego. Również obojętnem jest, czy wymienione przedsiębiorstwa, zajęcia i zatrudnienia podlegają podatkowi przemysłowemu, albo też wolne są od tego podatku.

2) Te same zasady należy stosować również:

- a) do stałych przedsiębiorstw, zatrudnień i zajęć, które opierają się na bezpośrednim wykonywaniu praw autorskich, wynalazków, przywilejów i t. p. przez samych autorów, wynalazców lub przez te osoby, które nabyły od nich wykonywanie tych praw;
- b) do tych autorów i wynalazców i t. p., którzy odstępowanie takich praw osobom trzecim (nakładcom i t. p.) wykonywają jako stałe zajęcia, zysk na celu mające;
- c) do prac artystycznych lub literackich, z których dochód osiąga się także w inny sposób, niż określony pod a) i b).

3) W przypadkach, w których spieniężenie praw autorskich, przywilejów i t. p., — czy to przez autorów, wynalazców i t. p., czy też przez osoby, które nabyły od nich te prawa, — przedstawia się jako stałe, zysk przynoszące, zatrudnienie, doliczyć należy do tego dochodu także dochód z wynagrodzeń bieżących. We wszystkich innych przypadkach, a w szczególności, gdy spadkobiercy autora lub trzecie osoby, nie czyniąc zyskownego zatrudnienia z wykonania takich praw, pobierają dochody z wynagrodzeń bieżących, wówczas należy postępować jak z dochodem, który płynie z majątku w kapitałach.

4) Przy obliczaniu dochodów z kopalń postępować należy analogicznie, w myśl przepisów, zawartych w §§ 31 i 32, z doliczeniem do kosztów, ustawowo uzasadnionych, nadto odpisania, wynikającego ze zmniejszenia substancji, a obliczonego stosownie do postanowień § 14 ust. 5.

5) Dochód z udziałów w kopalniach (kuksy w gwarectwach, posiadających osobowość prawną, i udziały brutto) należy do dochodu z majątku w kapitałach.

6) Przy ustalaniu dochodu z tak zwanych zawodów wyzwolonych (wolnych): adwokatów, lekarzy, artystów, uczonych i t. p., zaliczyć należy następujące koszty:

- a) utrzymania biur, kancelarii, pracowni, pokoi ordynacyjnych i t. p. (lecz nie koszty założenia i pierwszego urzędzenia);

- b) wynagrodzenia dla współpracowników, pomocników lub sług, przyjętych w celu wykonywania zawodu;
- c) zakup materiałów, potrzebnych do wykonywania czynności zawodowych;
- d) utrzymanie w dobrym stanie i uzupełnienie potrzebnych przyborów w granicach pierwotnego stanu;
- e) koszty podróży, wymaganych wykonywaniem zawodu, koszty prowadzonej korespondencji i t. p.;
- f) koszty ubezpieczenia przedmiotów, pod a), c) i d) wymienionych;
- g) stosowne odpisanie na zużycie tych przedmiotów, jeżeli odpisań na zużycie nie uwzględniono w kosztach utrzymania lub w kosztach uzupełnienia.

7) Dochody notariuszy, pisarzy hipotecznych, lekarzy i weterynarzy urzędowych i t. p. funkcjonariuszów publicznych, nie pochodzące z uposażeń, podlegających podatkowi na zasadach Działu II ustawy, należy traktować narówni z dochodami z zawodów wyzwolonych.

Dochód z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych.

Do art. 19.

§ 34. 1) W art. 19 ustawa wymienia dochody z kapitałów pieniężnych, rent i innych praw majątkowych, za które uważa wpływy pieniężne lub mające wartość pieniężną, osiągnięte z tytułu umów i zobowiązań z wszelkiego rodzaju lokat kapitałów, perjo-dycznych świadczeń i praw majątkowych, jeżeli wpływy te nie pochodzą z kapitałów pieniężnych, umieszczonych w nieruchomościach i przedsiębiorstwach podatnika.

2) Do dochodów z kapitałów pieniężnych należą w szczególności:

- a) procenty od pożyczek, wkładów, rachunków bieżących i innych podobnych lokat kapitałów pieniężnych, określone umową lub — w braku tejże — dozwolone ustawą; procenty od narosłych procentów i od innych nie otrzymanych w terminie sum; kary konwencjonalne za niezwrócony w terminie kapitał lub niezapłacony w terminie procent (odsetki za zwłokę), przyczem przy obliczaniu dochodu z kapitałów pieniężnych, ulokowanych w celu otrzymania procentów, nie mają żadnego znaczenia okoliczności, czy przy lokacie kapitałów sporządzono pisemną umowę, czy też nie, tudzież czy lokata jest odpowiednio zabezpieczona czy też niezabezpieczona;
- b) procenty z wszelkiego rodzaju papierów procentowych państwowych, publicznych i prywatnych, chociażby papiery te były uwolnione do opłaty innego rodzaju podatków;
- c) dywidendy i inne udziały w zyskach, otrzymane spowodu uczestnictwa w spółkach akcyjnych, spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, товариствach kredytowych, w spółdzielniach wszelkiego rodzaju i t. p., wreszcie zyski komandytarszów

spółkach komandytowych; zysków zaś spółników, odpowiadających bez ograniczenia w tych ostatnich spółkach, nie wlicza się do dochodu z kapitałów pieniężnych, lecz do dochodu z przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych lub innych, na zysk obliczonych, przedsiębiorstw.

3) Dywidendy i inne zyski z udziałów w przedsiębiorstwach handlowych, przemysłowych i innych, podlegają opodatkowaniu i w tym wypadku, jeżeli przedsiębiorstwa te znajdują się zagranicą, jeżeli w myśl art. 4 nie są zwolnione od podatku.

4) Dochody z wkładów oszczędnościowych, wnoszonych przez rodziców na imię dzieci małoletnich, dolicza się do dochodu głowy rodziny.

5) Dochód z kapitałów pieniężnych, wypożyczonych na weksle lub inne zobowiązania pieniężne, bez oznaczenia wysokości pobieranych procentów, oblicza się w wysokości odsetek prawnych; jeżeli zaś udowodniona będzie, rzeczywista wysokość pobieranych procentów, to dochód przyjmuje się w tej ostatniej wysokości. Przepis ten nie dotyczy weksli handlowych, otrzymanych za sprzedane towary, za wyświadczone usługi i wogóle przy transakcjach handlowych; wpływ tego rodzaju dolicza się w całości do dochodu z przedsiębiorstw lub gospodarstwa.

6) Odsetki, zawarte w wierzytelnościach wekslowych lub innych nieoprocentowanych zobowiązaniach pieniężnych, które jednak zwrócone być mają w sumie, przewyższającej pierwotną sumę kapitału, dolicza się do dochodu tego roku, w którym je razem z kapitałem odebrano.

7) Przy ratach ryczałtowych (annuitetach) częścią składową dochodu jest tylko kwota odsetek, zawarta w racie ryczałtowej.

8) Od dochodu z kapitałów pieniężnych należy potrącić rzeczywiste poniesione koszty przechowania i administracji (np. opłata za schówki) łącznie z uiszczonymi opłatami stempłowymi, jak również premje za ubezpieczenie od wylosowania.

9) Dochód z kapitałów pieniężnych podlega opodatkowaniu bez względu na to, czy kapitały te są własnością płatnika, czy też korzysta on z dochodu obcych kapitałów, jak również niezależnie od tego, czy kapitały te są ulokowane w papierach wartościowych lub innych walorach krajowych lub zagranicznych i bez względu na to, czy te kapitały są przechowywane w instytucjach kredytowych Rzeczypospolitej lub zagranicznych.

10) Przy ustalaniu dochodu z papierów wartościowych nie bierze się pod uwagę różnicy ich wartości kursowej, a strat, wynikłych z tego powodu, nie uwzględnia się, z wyjątkiem wypadków, gdy papiery te są w posiadaniu przedsiębiorstw, w których obroty temi papierami są przedmiotem interesu handlowego.

11) Do dochodów z rent i innych praw majątkowych należą w szczególności:

- a) renty (dziedziczne, dożywotnie, terminowe), jakie wypłacają zakłady ubezpieczenia i zaopatrzenia, kasy emerytalne, kasy wdowie lub inne kasy i zakłady podobnego rodzaju, albo których tytuł prawny polega na doro-

wiznie, fundacji, rozporządzeniu ostatniej woli lub na kupnie renty;

- b) renty z tytułu wykupu lub odszkodowania, świadczenia tytułem odstępnego i dożywocia, dochody z praw użytkowania służebności, jak użytkowania i prawa mieszkania, z ciężarów gruntowych i podobnych uprawnień;
- c) udziały, które posiadacze przedsiębiorstw skartelowanych (kartelem objętych) pobierają wtedy, gdy ruch swego przedsiębiorstwa wstrzymują lub ograniczają;
- d) wszelkie inne, powtarzające się periodycznie, świadczenia i wsparcia wszelkiego rodzaju, jeżeli świadczący zobowiązał się ważnie do ich wypłacania, albo też jest do tego obowiązany na mocy ustawy lub wyroku sądowego, jak alimentacje, apanaże i t. p.;
- e) powtarzające się periodycznie dochody za zaniechanie lub wykonywanie uprawnień, patentów, przywilejów, wynalazków, praw do przedstawień i wszelkich praw autorskich i t. p.; co do ostatnich jednak z ograniczeniem w myśl § 33.

Dochód z uposażeń, emerytur i najemnej pracy.

Do art. 20.

§ 35. 1) Główne zasady ustawy, dotyczące opodatkowania dochodu z uposażeń, emerytur i z najemnej pracy, są następujące:

- a) dochodów wyżej wymienionych nie włącza się do ogólnego dochodu płatnika;
- b) przedmiotem opodatkowania jest dochód bieżący, a nie osiągnięty w roku ubiegłym, poprzedzającym rok podatkowy;
- c) za podstawę podatku przyjmuje się obliczoną w stosunku rocznym wysokość uposażenia, emerytury lub wynagrodzenia, wynikającego ze stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy, przypadająca do wypłaty za pewien okres czasu, przyczem wynagrodzenia jednorazowe i wynagrodzenia za wykonaną pracę, przypadające do wypłaty oprócz wynagrodzenia za pewien okres czasu, dolicza się do wysokości ostatniego periodycznego wynagrodzenia, obliczonego w stosunku rocznym;
- d) przewidziane w Dziale II dochody opodatkowuje się w całości i nie uwzględnia się odliczeń, zwyczaj i zniżek podatkowych, o których mowa w art. 10, 26, 27, 29 ustawy;
- e) podatek od dochodu z uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę oblicza służbodawca i pobiera drogą potrącenia.

2) Za dochód z uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę uważać należy wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub w naturze, jakie pracownik uzyskuje od służbodawcy ze swego stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy, jak również wszelkiego rodzaju wynagrodzenia, wypłacane osobom, należącym do składu zarządów, rad, komitetów nadzorczych i komisji rewizyjnych osób prawnych.

Dochód osób prawnych.

Do art. 21.

§ 37. 1) Dochód osób prawnych, zarówno obowiązkanych jak i nieobowiązkanych do publicznego składania rachunków, lecz prowadzących prawidłowe księgi handlowe, — ustala się na podstawie bilansu, rachunku zysków i strat oraz na podstawie uchwały walnego zgromadzenia, zatwierdzającej zamknięcie roczne i zawierającej postanowienia co do podziału zysków. Zamknięcie roczne, zatwierdzone przez walne zgromadzenie, dla ustalenia dochodu podatkowego danej osoby prawnej ulega sprostowaniu w myśl postanowień art. 6, 8, 10, 13 i 21 ustawy przez doliczenie do zysku bilansowego, wykazanego w zatwierdzonym zamknięciu rocznym, tych wydatków, odpisów i odliczeń, które w myśl wymienionych wyżej artykułów ustawy nie są potrącalne przy ustalaniu dochodu podatkowego. Nie są natomiast potrącalne z zysku bilansowego, wykazanego w zatwierdzonym zamknięciu rocznym, wydatki, odpisania i odliczenia, nieobjęte tem zatwierdzonym zamknięciem.

2) Za fundusze rezerwowe w rozumieniu art. 21 ust. 2 ustawy uważa się wszelkie sumy, nagromadzone kosztem wyników danego roku operacyjnego (gospodarczego), które są pomnożeniem majątku danej osoby prawnej; natomiast — bez względu na nazwę — nie są funduszami rezerwowymi sumy, będące odpowiednikiem już istniejących konkretnych zobowiązań lub strat, powstałych w danym okresie operacyjnym (gospodarczym). Pomnożeniem majątku w rozumieniu paragrafu niniejszego będą, między innymi, również odpisania z tytułu amortyzacji, przekraczające normy faktycznego zużycia w danym okresie operacyjnym, oraz t. zw. ciche rezerwy, tworzone przez nieuzasadnione niskie oszacowanie rewanentu towarów, surowców i półfabrykatów.

3) Wydatków, w zasadzie niepotrącalnych, nie bierze się pod uwagę, czyli nie dolicza się do zysku bilansowego, jeżeli są pokrywane nie kosztem wyników miarodajnego roku operacyjnego, lecz z nagromadzonych zysków z lat ubiegłych, opodatkowanych już w tych latach.

4) Pod normy wynagrodzenia z art. 21 ust. 3 ustawy podpadają wszelkiego rodzaju wynagrodzenia osób, wymienionych w tym ustępie. Natomiast nie są wogóle potrącalne kwoty, wypłacone osobom wymienionym w tym artykule, jeżeli osoby te nie są czynne w zarządzaniu przedsiębiorstwem, — a to jako wydatki, niezwiązany z osiągnięciem dochodu.

5) Za kapitał zakładowy w rozumieniu art. 21 ust. 3 ustawy uważa się kapitał akcyjny, udziałowy i inne tym podobne kapitały. Za kapitał zakładowy instytucji kredytowych, emitujących listy zastawne lub obligacje i nieposiadających kapitału zakładowego, uważa się dziesiątą część listów zastawnych i obligacji, wypuszczonych w obieg przez te instytucje. Kapitałem zakładowym przedsiębiorstw, należących do towarzystw i spółek zagranicznych, których zarządy znajdują się poza obszarem Rzeczypospolitej, jest suma kapitału, przeznaczona na działalność w Polsce. W razie wątpliwości co do wysokości kapitału zakładowego — miarodajny jest kapitał zakładowy, ujawniony w rejestrze handlowym.

6) Dochód osób prawnych, których siedziba zarządu znajduje się poza granicami Rzeczypospolitej,

a które w związku z działalnością zarobkową w Polsce prowadzą prawidłowe księgi handlowe, obejmujące wyniki tej działalności, — ustala się przy zastosowaniu przepisów, obowiązujących dla ustalania dochodu krajowych osób prawnych. Tytułem udziału w kosztach ogólnych centrali należy uznawać za potrącalną taką część tych kosztów, jaka odpowiada rozmiarom działalności zarobkowej, prowadzonej w Polsce.

Stawki podatkowe.

Do art. 23.

§ 38. 1) Załączona do art. 23 skala podatku dochodowego służy do wyznaczania stawek podatkowych, przypadających od ogólnego dochodu, osiągniętego przez płatnika ze wszystkich źródeł, z wyjątkiem uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

2) Przypadająca od ogólnego dochodu stawka podatkowa wyznacza się dla każdego podatnika według skali, ustanowionej w art. 23 ustawy. Dla wszystkich podatników (osoby fizyczne, prawne i spadki wakujące (nieobjęte)), osiągających dochód ponad granicę minimum egzystencji, aż do dochodu w sumie 200.000 zł, wyznacza ustawa podatek w stałych stawkach.

3) Przy dochodzie osób prawnych, przekraczającym 200.000 zł podatek wynosi 70.000 zł i, oprócz tego, 3.500 zł od każdych pełnych 10.000 zł ponad 200.000 zł.

4) O ile zaś chodzi o dochód osób fizycznych i spadków wakujących (nieobjętych), przekraczający 200.000 zł, dolicza się do podatku, obliczonego w sposób powyższy, nadto 1½% do 15% od całego podlegającego podatkowi dochodu, zależnie od wysokości tegoż dochodu.

Przykład y:

A. Osoby fizyczne i spadki wakujące.

Podlegający podatkowi dochód	400.200 zł
Obliczenie podatku:	
Od 200.000 zł wynosi podatek	70.000 zł
Od każdych następnych pełnych 10.000 zł po 3.500 zł, czyli 3.500 zł razy 20 =	70.000 zł
Nadto od 400.200 zł 4% = ...	16.008 zł
Razem podatek	156.008 zł

B. Osoby prawne.

Podlegający podatkowi dochód	405.000 zł
Obliczenie podatku:	
Od 200.000 zł podatek	70.000 zł
Od każdych następnych pełnych 10.000 zł po 3.500 zł, czyli 3.500 razy 20 =	70.000 zł
Razem podatek	140.000 zł

5) Podatek należy jednak wymierzać w taki sposób, aby z dochodu wyższego stopnia, po potrąceniu podatku na ten stopień przypadającego, nie zostawało nigdy mniej, niż zostaje z najwyższego dochodu poprzedniego stopnia, po potrąceniu podatku, przypadającego na ten ostatni stopień.

6) Jeżeli z dochodu, ustalonego do wymiaru podatku, po potrąceniu przypadającej kwoty podatko-

wej, pozostanie mniej, niż wynosi najwyższy dochód wolny od podatku, wówczas należy podatek wymierzyć i pobrać tylko w wysokości nadwyżki dochodu ponad tę najniższą granicę.

Przykłady:

1) Dochód podlegający podatkowi	80.100 zł
Od 80.100 zł winien przypadać podatek	19.836 zł
Po potrąceniu jednak tego podatku od podlegającego podatkowi dochodu pozostaje (80.100 — 19.836 zł) dochodu	60.264 zł
Od najwyższego dochodu poprzedniego stopnia: t. j. od 80.000 zł przypada podatek	17.472 zł
a ponieważ po potrąceniu tego podatku od podlegającego podatkowi dochodu pozostaje (80.000 zł — 17.472 złotych) przeto od dochodu 80.100 zł wymierzyć należy różnicę między 80.100 zł a 62.528 zł (80.100 zł — 17.472 zł) =	17.572 zł
zamiast 19.836 zł.	

Zwyżki i zniżki podatkowe.

Do art. 26, 27 i 28.

§ 39. 1) Za członka rodziny podatnika w rozumieniu art. 26 i 27 ustawy uważa się osoby, wymienione w art. 28 ustawy.

2) Przygodne zasilanie członka rodziny nie jest równoznaczne z jego utrzymaniem, a zatem nie zwalnia podatnika od zwyżki, przewidzianej w art. 26 ustawy, ani też nie uzasadnia ulgi z art. 27 ustawy.

3) Członkowie rodziny, którzy, zgodnie z postanowieniami art. 11 ustawy, rozporządzają własnymi dochodami i podlegają odrębnemu od głowy rodziny opodatkowaniu, nie mogą być z zasady uważani za będących na utrzymaniu podatnika.

4) Pytanie, kogo z członków rodziny, w wyżej podanem znaczeniu, można uważać za osoby, będące na utrzymaniu podatnika, — powinno być rozstrzygnięte po stwierdzeniu odnośnych danych według ogólnych zasad prawnych.

5) Prawo do ulgi na zasadach art. 27 ustawy służy wyłącznie głowie rodziny.

6) W małżeństwach prawnie rozwiązanych lub rozłączonych wymienione prawo służy obojgu małżonkom, stosownie do ilości znajdujących się na ich utrzymaniu członków rodziny.

7) Dla stosowania przepisów art. 26 i 27 ustawy obojętne jest zupełnie, gdzie mieszkają członkowie rodziny: czy razem z podatnikiem, czy też oddzielnie od niego (w innym miejscu lub miejscowości).

Zniżenie podatku spowodu nadzwyczajnych okoliczności.

Do art. 29.

§ 40. 1) Niezależnie od ulgi, przewidzianej w art. 27 ustawy, może nastąpić zniżenie podatku ze względu na nadzwyczajne okoliczności, jakie spotkały samego podatnika lub członków jego rodziny, — zarówno tych, którzy są na utrzymaniu podatnika, jak i tych, których dochody podlegają opodatkowaniu łącznie z jego dochodami.

2) Dla przyznania ulgi na mocy art. 29 ustawy konieczne jest, aby:

- dochód podatnika nie przerosł 12.000 zł,
- nadzwyczajne okoliczności, dające podatnikowi prawo do ulgi, istotnie osłabiały jego zdolność płatniczą,
- wydatki, wywołane nadzwyczajnymi okolicznościami, powodu których może nastąpić przyznanie ulgi, były pokrywane z dochodów podatnika, członkowie zaś rodziny, których te okoliczności spotkały, nie podlegały samoistnemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

3) Do nadzwyczajnych okoliczności, o których mowa w poprzednich ustępach, zalicza się: powołanie do służby wojskowej, nadmierne ciężary powodu obarczenia liczną rodziną, wyjątkowego obowiązku wspomagania niezamożnych członków rodziny, długotrwałą chorobę, zadłużenie i inne szczególnie krytyczne okoliczności; następnie — wydarzenia żywiołowe, jak: pożar, powódź, gradobicie, klęski spowodu działań wojennych i t. p., których skutków nie uwzględniono już przy ustalaniu wysokości dochodu.

4) W celu przyznania ulgi z art. 29 ustawy — władza wymiarowa rozważa w każdym poszczególnym wypadku, jak dalece utracona została zdolność płatnicza, poczem, powziawszy przekonanie o istotnym zmniejszeniu się zdolności płatniczej, stosownie zniża podatek, lecz najwyżej o trzy stopnie.

Początek i koniec obowiązku podatkowego.

Do art. 39, 31 i 32.

§ 41. Celem oznaczenia początku i końca obowiązku podatkowego, należy z zasady przestrzegać następujących zasad:

- osoby fizyczne i prawne, na które po raz pierwszy spada obowiązek podatkowy, podlegają opodatkowaniu od początku tego roku podatkowego, który następuje po zaistnieniu stosunków, uzasadniających obowiązek podatkowy, przyczem u osób prawnych, wymienionych w art. 21 ustawy, stwierdzenie zaistnienia tych stosunków następuje po sporządzeniu zamknięcia rachunków za pierwszy okres gospodarczy (operacyjny),
- osoby fizyczne i prawne przestają podlegać obowiązkowi podatkowemu z końcem tego roku podatkowego, który następuje po zaistnieniu okoliczności, uzasadniających zgaśnięcie obowiązku podatkowego.

§ 42. 1) Od zasady, wyrażonej w § 41 lit. a), przewiduje ustawa w części drugiej art. 30 następujące wyjątki, omówione bliżej w art. 31 i 32:

- gdy osoby fizyczne i prawne, które mieszkały lub miały siedzibę poza obszarem Rzeczypospolitej i nie osiągały żadnych dochodów ze źródeł, znajdujących się na tutejszym obszarze, obrały sobie w Polsce miejsce zamieszkania lub siedzibę;
- gdy osoby fizyczne i prawne, które mieszkały lub miały siedzibę poza obszarem Rzeczypospolitej i nie osiągały żadnych dochodów ze źródeł, znajdujących się w kraju, przybyły do Polski dla zarobku lub otworzyły w Polsce przedsiębiorstwo i pobierają do-

chody w wysokości, podlegającej opodatkowaniu.

2) W wypadkach, wyliczonych w ust. 1) a) i b), osoby te podlegają podatkowi z początkiem najbliższego miesiąca, który następuje po zaistnieniu tychże wypadków. Za podstawę wymiaru podatku w roku pierwszym dla wspomnianych osób fizycznych i prawnych — z wyjątkiem obowiązanych do publicznego składania rachunków — przyjmuje się dochód, spodziewany w ciągu pełnych miesięcy, pozostałych do końca tego roku. Z dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku, określa się przypadającą stawkę podatkową, podatek zaś wynosi tyle dwunastych części tej stawki, ile pełnych miesięcy pozostało do końca roku. Za podstawę wymiaru podatku w roku następnym przyjąć należy dochód, obliczony w sposób powyższy za cały rok.

Przykłady:

Podatnik przybył do Polski w lipcu 1936 r. i osiągnął w miesiącach sierpniu i wrześniu tegoż roku 4.000 zł dochodu, czyli miesięcznie 2.000 zł.

Wymiar za rok 1936.

Spodziewany dochód do końca roku wynosi $(2.000 \times 5) = 10.000$ złotych, czyli obliczony w stosunku do całego roku

24.000 zł

Od tego dochodu przypadająca stawka podatkowa . . . . . 2.789 zł
przezo podatek za czas 1/8 1936 do 31/12 1936 wynosi 5/12, t. j. $2789 : 12 \times 5$ . . . . . 1.162.08 zł

Wymiar podatku na rok 1937.

Dochód osiągnięty od 1/8 1936 do 31/12 1936, t. j. za pięć miesięcy 10.000 zł, czyli miesięcznie 2.000 zł, przezo za 12 miesięcy $2.000 \times 12 =$ 24.000 zł
Podatek . . . . . 2.789 zł

3) Jeżeli podatek wymierza się dopiero po upływie pierwszego roku kalendarzowego, wówczas dla obliczenia dochodu w stosunku do całego roku przyjmuje się dochód, rzeczywiście osiągnięty, i oblicza się podatek w sposób, wyżej wskazany.

4) Nowopowstające na obszarze Rzeczypospolitej towarzystwa i zakłady, obowiązane do publicznego składania rachunków (art. 32 ustawy), których siedziba prawna znajduje się zagranicą, podlegają opodatkowaniu dopiero po złożeniu pierwszego sprawozdania rachunkowego, które służy za podstawę do wymierzenia podatku zarówno za pierwszy, jak i za drugi rok podatkowy od czasu ich powstania, przyczem za pierwszy rok podatkowy podatek wymierza się od dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku, za czas od dnia powstania do końca tego roku, za drugi zaś rok podatkowy podatek wymierza się za cały rok od dochodu, obliczonego w stosunku do całego roku.

Przykłady:

I. Towarzystwo rozpoczęło czynności 4/5 z okresem operacyjnym od 4/5 1936 r. do 3/5 1937 r. i osiągnęło za ten czas, wedle zamknięcia rachunkowego dochodu 131.547 zł.

Wymiar za rok 1936.

Dochód za czas od 4/5 1936 do 3/5 1937, t. j. za 12 miesięcy . . . . . 131.547 zł
Podatek według skali . . . . . 37.319 zł

przezo podatek za czas od 4/5 1936 do 31/12 1936 (t. j. za pełnych 7 miesięcy wynosi

$$x : 7 = 37.319 : 12, \text{ czyli} \\ x = \frac{7 \times 37.319}{12} = \\ = 21.769,42 \text{ zł}$$

Wymiar za rok 1937.

Dochód osiągnięty od 4/5 1936 do 3/5 1937, t. j. za 12 miesięcy . . . . . 131.547 zł
przezo podatek według skali . . . . . 37.319 zł

Wymiar podatku za r. 1938 ma nastąpić wedle ogólnych zasad, t. j. na podstawie zamknięcia roku operacyjnego, poprzedzającego rok podatkowy.

II. Towarzystwo rozpoczęło czynności 4/5 1936 r. z okresem operacyjnym, zgodnym z rokiem kalendarzowym, i osiągnęło wedle zamknięcia rachunkowego za czas od 4/5 1936 do 31/12 1936 — 68.000 zł dochodu.

Wymiar za rok 1936.

Dochód za czas od 4/5 1936 do 31/12 1936, czyli za 242 dni wynosi 68.000 zł, przezo za cały rok wynosi z obliczenia: $68.000 : 242 = x : 366$ dni (w roku zwyczajnym 365 dni)

$$x = \frac{68.000 \times 366}{242} = \\ = 102.842,97 \text{ zł}$$

Podatek według skali za cały rok 25.044 zł, przezo podatek za czas od 1/6 1936 do 31/12 1936 (t. j. za pełnych 7 miesięcy) wynosi:

$$\frac{25.044 \times 7}{12} = \\ = 14.609 \text{ zł}$$

Wymiar za rok 1937.

Dochód za cały rok obliczony w sposób przy wymiarze za rok 1936 wskazany . . . . . 102.842,97 zł
Podatek według skali . . . . . 25.044 „

Wymiar podatku za rok 1938 nastąpi na podstawie zamknięcia rachunkowego za rok operacyjny 1937.

Zgaśnięcie obowiązku podatkowego.

Do art. 34 i 35.

§ 43. 1) Dla osób, wymienionych w art. 30 ust. 2 ustawy, obowiązek podatkowy gaśnie:

- spowodu śmierci podatnika, jeżeli wskutek tego dochód jego zupełnie przestaje płynąć;
- spowodu wyprowadzenia się z obszaru Rzeczypospolitej i utraty dochodów na tym obszarze;
- spowodu ustania lub zmniejszenia się stałych uposażeń poniżej wysokości, uzasadniającej obowiązek podatkowy;

d) spowodu zaniechania działalności w ciągu roku podatkowego przez towarzystwa i zakłady, obowiązane do publicznego składania rachunków.

2) We wszystkich tych przypadkach gaśnie obowiązek podatkowy z końcem tego miesiąca, w którym wydarzenia te zaszły, umorzenie zaś podatku następuje od najbliższego miesiąca po zajściu tychże wydarzeń. Z wymierzonego przeto podatku należy umorzyć tyle 12 części tego podatku, ile pełnych miesięcy pozostaje jeszcze do końca roku podatkowego.

§ 44. 1) Umorzenie podatku w przypadkach, wymienionych w § 43 ust. 1 lit. a) i b) może nastąpić tylko pod warunkiem, że dochody ze źródeł, znajdujących się na obszarze Rzeczypospolitej, przestały zupełnie płynąć wskutek śmierci podatnika lub wyrowadzenia się jego z tego obszaru.

2) Umorzenie podatku w wypadku, przewidzianym w § 43 ust. 1 lit. a), następuje również wtedy, gdy osoba, podlegająca dotychczas podatkowi, nie osiągała żadnych innych dochodów, oprócz uposażeń, które utraciła, albo które się zmniejszyły poniżej wysokości, uzasadniającej obowiązek podatkowy.

§ 45. Jeżeli wskutek śmierci podatnika dochód, jaki tenże osiągał, nie przestał zupełnie płynąć, wówczas wymierzony podatek powinien być zapłacony za pozostałą część roku przez masę spadkową — w stosunku do pozostałej części dochodu, a zatem w razie śmierci podatnika, osiągniętego za życia dochód z nieruchomości, nie może nastąpić umorzenie podatku. Wypadki częściowego umorzenia podatku zachodzą wtedy, gdy zmarły, oprócz dochodu z nieruchomości, osiągał nadto rentę dożywotnią, uposażenie i t. p.

§ 46. Pod względem początku i końca obowiązku podatkowego spadków wakujących (nieobjętych) należy stosować analogiczne przepisy, dotyczące osób fizycznych.

Zmiany w ciągu roku podatkowego.

Zniżenie podatku wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń.

Do art. 38.

§ 47. 1) Z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w § 44, wszelkie zmiany, które zachodzą w ciągu roku podatkowego w wysokości dochodu lub we wszystkich innych stosunkach podatnika, nie wpływają na zmianę podatku, wymierzonego za odnośny rok podatkowy.

2) Tym osobom fizycznym jednak, których zdolność płatnicza w ciągu roku podatkowego znacznie osłabła wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń, może urząd skarbowy umorzyć odpowiednią część podatku, gdy uzna, że dana osoba tej ulgi rzeczywiście potrzebuje.

3) Uprawnienie, służące urzędowi z mocy powyższego przepisu, powinno być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie, gdy urząd uzna, że ulga taka dla podatnika jest konieczna, po-

datnik zaś udowodni, że nieszczęśliwe okoliczności lub nadzwyczajne wydarzenia znacznie osłabiły jego zdolność płatniczą.

4) Za tego rodzaju nieszczęśliwe okoliczności i nadzwyczajne wydarzenia uważać należy: długotrwałe choroby, śmierć członków rodziny, wojnę, powódź, grad, kradzież, pożar i inne wydarzenia żywiołowe, wreszcie utratę źródła dochodu wskutek przymusowej licytacji i t. p.

5) Podatnik może wystąpić z prośbą o częściowe umorzenie podatku tylko wtedy, gdy wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń nastąpiło już rzeczywiście znaczniejsze zmniejszenie się dochodu, spowodowane bądź utratą, bądź też obniżeniem się wydajności źródła dochodu. Samo przypuszczenie, że zmniejszenie się dochodu nastąpi dopiero w przyszłości, nie daje jeszcze podstawy do znizienia podatku.

6) Utrata źródła dochodu zachodzi w wypadkach: utraty lub pozbycia się prawa użytkowania, pożaru, zaważenia się lub zburzenia budynku czynszowego, zaniechania przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego, utraty kapitału, zgaśnięcia prawa do renty, utraty pretensji spowodu licytacji przymusowej lub w postępowaniu konkursowym, utraty zdolności do pracy spowodu starości lub trwałej choroby i t. p.

7) Znaczniejsze obniżenie wydajności źródła dochodu może być spowodowane: gorszym urodzajem, nieściągalnością tenuty dzierżawnej lub czynszu najmu, zmniejszeniem się obrotu w przedsiębiorstwie, ograniczeniem ruchu przedsiębiorstwa, zmniejszeniem lub ubytkiem dywidend od akcji i t. p.

8) Kwestję rzeczywistej potrzeby zastosowania ulgi powinien urząd skarbowy osądzić z uwzględnieniem ogólnego położenia ekonomicznego podatnika. Nie należy jednak umarzać więcej, aniżeli wypada ze stosunku pierwotnego podatku do podatku od zmniejszonego dochodu.

9) W tym celu urząd oblicza stosunek ustalonego przy pierwotnym wymiarze dochodu do dochodu, osiąganego przez podatnika od czasu nastania tych nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń, oraz stosunek pierwotnego podatku do podatku, przypadającego od pozostałego dochodu, i umarza odpowiednią część pierwotnie wymierzonego podatku.

Przykład:

Ustalony przy wymiarze dochód podlegający podatkowi	100.000	zł
Wymierzony podatek	25.044	zł
Dochód zmniejszony wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń, a obliczony na cały rok wynosi	48.000	zł
Przypadający od tego dochodu podatek w stosunku do podatku od dawnego dochodu wynosi		
$x : 48.000 = 25.044 : 100.000 =$	12.021.12	zł
Różnica podatku (25.044 —		
— 12.021.12) wynosi	13.022.88	zł.
i tę różnicę można umorzyć.		

Postępowanie przy przyznawaniu ulg wskutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń.

Do art. 38.

§ 48. 1) Prośby o snízenie podatku w myśl § 47 należą wnosić do właściwej władzy skarbowej, najpóźniej do końca tego roku podatkowego, w którym nastąpiły nieszczęśliwe okoliczności lub nadzwyczajne wydarzenia.

2) Później wnoszone prośby nie mogą służyć za podstawę do umorzenia podatku za ten rok podatkowy, w którym nastąpiły nieszczęśliwe okoliczności lub nadzwyczajne wydarzenia, lecz mogą być wzięte pod rozwagę dopiero przy wymiarze podatku na następny rok podatkowy.

3) Przeciw decyzjom na prośby o snízenie podatku w myśl § 47 niema środka prawnego.

Dział II.

Opodatkowanie dochodów z uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Do art. 41, 42, 43 i 44.

§ 49. 1) Przy każdej wypłacie uposażenia, którego wysokość, obliczona w stosunku rocznym, wynosi ponad 1.500 zł, pobiera się podatek według skali art. 43 ustawy, drogą potrącenia przez służbodawcę.

2) Jeżeli wysokość uposażenia ulegnie zmianie, należy już przy najbliższej wypłacie uwzględnić zaszłą zmianę i za podstawę potrącenia przyjąć kwotę zmienionego uposażenia, obliczoną w stosunku rocznym.

3) Stopę procentową podatku, przypadającego od jednorazowych wynagrodzeń, ustala się w ten sposób, że jednorazowe wynagrodzenie dodaje się do sumy dochodu, obliczonego w stosunku rocznym na podstawie ostatniego perjodycznego uposażenia, podatek zaś potrąca się według otrzymanej w ten sposób stopy procentowej od sumy jednorazowo wypłaconego wynagrodzenia.

4) W stosunku do osób, podlegających podatkowi na podstawie art. 20 ustawy, które wynagrodzeń perjodycznych nie otrzymują, podstawę do ustalenia stopy procentowej podatku stanowi kwota wypłacanego wynagrodzenia. Jeżeli dana osoba otrzymuje w ciągu roku z jednego źródła dwa lub więcej tego rodzaju wynagrodzeń, wówczas, celem ustalenia właściwej stopy procentowej i obliczenia podatku, należy do kwoty bieżąco wypłacanej dodawać kwoty wypłat uprzednio w danym roku dokonanych i na podstawie łącznej sumy ustalać stopę procentową i obliczać podatek. Od tak ustalonej kwoty podatku potrąca się podatek poprzednio pobrany, a pozostała różnica stanowi podatek, przypadający bieżąco do potrącenia.

Przykłady (do ust. 1, 2 i 3):

I) Wypłaca się pracownikowi miesięczne uposażenie za styczeń w kwocie	600	zł
Wysokość tego uposażenia obliczona w stosunku rocznym (600 × 12) wynosi	7.200	zł

Stopa procentowa od rocznego dochodu 7.200 zł według skali art. 43 wynosi 6,8%.

Służbodawca potrąca zatem przy wypłacie wspomnianych 600 zł podatek w kwocie	40,80	zł
--	-------	----

II) Wypłaca się temu pracownikowi miesięczne uposażenie za luty podwyższone z 600 zł na 800 zł.

Wysokość tego uposażenia obliczona w stosunku rocznym (800 × 12) wynosi	9.600	zł
---	-------	----

Stopa procentowa od rocznego dochodu 9.600 zł według skali art. 43 wynosi 8,2%.

Służbodawca potrąca zatem przy wypłacie wspomnianych 800 zł podatek w kwocie	65,60	zł
--	-------	----

III) Wypłaca się temuż pracownikowi miesięczne uposażenie za marzec . . . . .

800	zł	
i jednorazowe wynagrodzenie	1.000	zł

Razem	1.800	zł
-----------------	-------	----

Ustalenie stopy procentowej:

Wysokość perjodycznego uposażenia, obliczona w stosunku rocznym (800 × 12) wynosi	9.600	zł
Jednorazowe wynagrodzenie	1.000	zł

Razem	10.600	zł
-----------------	--------	----

Stopa procentowa od rocznego dochodu 10.600 zł według skali art. 43 wynosi 9,2%.

Służbodawca potrąca zatem przy wypłacie wspomnianych 1.800 zł podatek w kwocie	165,60	zł
--	--------	----

IV) Wypłaca się pracownikowi w dn. 1 kwietnia uposażenie za pierwszy kwartał danego roku . . . . .

1.200	zł	
Wysokość kwartalnego uposażenia, obliczona w stosunku rocznym (1.200 × 4) wynosi	4.800	zł

Stopa procentowa od rocznego dochodu 4.800 zł według skali art. 43 wynosi 5,6%.

Służbodawca potrąca zatem przy wypłacie 1.200 zł podatek w kwocie	67,20	zł
---	-------	----

V) Wypłaca się pracownikowi tygodniowe wynagrodzenie w kwocie . . . . .

100	zł	
Wysokość tego wynagrodzenia, obliczona w stosunku rocznym (100 × 52) wynosi	5.200	zł

Stopa procentowa od rocznego dochodu 5.200 zł według skali art. 43 wynosi 5,8%.

Służbodawca potrąca zatem przy wypłacie wspomnianych 100 zł podatek w kwocie	5,80	zł
--	------	----

VI) Wypłaca się pracownikowi miesięczne uposażenie w kwocie . . .	300	zł
tudzież miesięczne świadczenie w naturze, którego wartość pieniężna, obliczona podług cen w dniu 1 stycznia roku podatkowego, wynosi . . .	100	zł
Razem . . .	400	zł

Wysokość dochodu z uposażenia w pieniądzech, obliczona w stosunku rocznym (300 × 12) wynosi	3.600	zł
Roczna wartość pieniężna świadczenia w naturze (100 × 12) wynosi	1.200	zł
Razem . . .	4.800	zł

Stopa procentowa od rocznego dochodu 4.800 zł według skali art. 43 wynosi 5,6%.

Służbodawca potrąca zatem przy wypłacie wspomnianego uposażenia (300 + 100) podatek w kwocie . . . . . 22,40 zł

VII) (do ust. 4). Członek rady nadzorczej spółki akcyjnej, nieotrzymujący wynagrodzeń perjodycznych, otrzymał w ciągu roku 1936 od spółki kwoty następujące:

a) w lutym za udział w posiedzeniu rady	300	zł
b) w kwietniu za udział w posiedzeniu rady	300	zł
c) w maju jednorazową wypłatę z podziału zysków spółki za rok 1935	30.000	zł
d) w lipcu za udział w posiedzeniu	300	zł
e) we wrześniu jednorazową gratyfikację	4.000	zł
f) w listopadzie za udział w posiedzeniu rady	300	zł
g) w grudniu jednorazową gratyfikację	2.000	zł

Podatek od tych wynagrodzeń obliczyć i potrącić należy w sposób następujący:

- w lutym i w kwietniu nie przypada do potrącenia tytułem podatku żadna kwota, ponieważ dokonane wypłaty nie przekraczają 1.500 zł;
- w maju przypada do potrącenia 5.814 zł (suma wypłat z miesięcy ubiegłych łącznie z wypłatą bieżącą — 30.600 zł, od tej kwoty podatek wg. 51 stopnia skali z art. 43 — 5.814 zł);
- w lipcu przypada do potrącenia 57 zł (suma wypłat z miesięcy ubiegłych łącznie z wypłatą bieżącą — 30.900 zł; od tej kwoty podatek wg. 51 stopnia skali z art. 43 — 5.871 zł mniej potrącone dotychczas 5.814 zł = 57 zł);

d) we wrześniu przypada do potrącenia 1.318,40 zł (suma wypłat z miesięcy ubiegłych łącznie z wypłatą bieżącą — 34.900 zł; od tej kwoty podatek wg. 53 stopnia skali z art. 43 — 7.189,40 zł mniej potrącone dotychczas 5.871 zł = 1.318,40 zł);

e) w listopadzie przypada do potrącenia 61,80 zł (suma wypłat z miesięcy ubiegłych łącznie z wypłatą bieżącą — 35.200 zł; od tej kwoty podatek wg. 53 stopnia skali z art. 43 — 7.251,20 zł mniej potrącone dotychczas 7.189,40 zł = 61,80 zł);

f) w grudniu przypada do potrącenia 709,60 zł (suma wypłat z miesięcy ubiegłych łącznie z wypłatą bieżącą — 37.200 zł, od tej kwoty podatek wg. 54 stopnia skali z art. 43 — 7.960,80 zł mniej potrącone dotychczas 7.251,20 zł = 709,60 zł).

5) Wszystkie osoby fizyczne i prawne (służbodawcy), wypłacające osobom, zamieszkałym na obszarze Rzeczypospolitej, wymienione w art. 20 ustawy wynagrodzenia w pieniądzech lub w naturze, obowiązane są obliczać i potrącać podatek na zasadach, wyłuszczonej w art. 43.

6) Obowiązek potrącenia podatku ciąży na urzędach i na instytucjach państwowych, związkach komunalnych i innych instytucjach publicznych — również w wypadkach wypłacania uposażeń ze źródeł, wymienionych w ustępie 2 lit. c) art. 1 ustawy.

7) Potrącone przez służbodawcę kwoty podatku powinny być wpłacone do kasy urzędu skarbowego w terminie do dnia 7 po upływie miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiła wypłata wynagrodzenia.

Łączne opodatkowanie wynagrodzeń.

Do art. 45.

§ 50. 1) Osoby, które:

- otrzymują wynagrodzenie od różnych służbodawców,
- otrzymują od jednego służbodawcy dwa lub więcej wynagrodzeń perjodycznych, bądź też obok wynagrodzenia perjodycznego również wynagrodzenia jednorazowe, jeżeli łączna suma wynagrodzeń za dany rok kalendarzowy przekracza 4.800 zł, —

obowiązane są po upływie danego roku kalendarzowego uiszczyć różnicę pomiędzy podatkiem dochodowym, przypadającym do zapłaty według skali art. 43 ustawy od łącznego wynagrodzenia, otrzymanego w ciągu ubiegłego roku od wszystkich służbodawców razem, bądź od sumy wszystkich wynagrodzeń perjodycznych bądź też perjodycznych i jednorazowych, otrzymanych od jednego służbodawcy, a łączną kwotą podatku, potrąconego w ciągu tego roku.

2) W przypadkach, w których służbodawca nie potrącał należnego podatku od wypłacanego wynagrodzenia, lecz ponosił go z własnych funduszy, należy przy obliczaniu łącznej kwoty wynagrodzeń uwzględnić kwoty, przyjęte przez służbodawcę, za

podstawę obliczenia podatku w sposób, przewidziany w art. 43 ust. ostatni ustawy.

3) Jeżeli płatnikowi, który otrzymuje wynagrodzenie od różnych służbodawców, nie potrącano u jednego ze służbodawców żadnych kwot tytułem podatku z tego powodu, że wynagrodzenie, obliczone w stosunku rocznym, nie przekraczało kwoty 1.500 zł, — należy takie wynagrodzenie również uwzględnić przy obliczaniu różnicy, a obliczenie złożyć także w tym przypadku, gdy potrącenia nie były dokonywane nawet u żadnego służbodawcy. Niema obowiązku składania obliczenia różnicy tylko wtedy, jeżeli łączna suma wynagrodzeń, otrzymanych w ciągu ubiegłego roku od wszystkich służbodawców razem, nie przekracza 1.500 zł.

§ 51. 1) Różnicę w podatku dochodowym od uposażeń obliczyć należy na przepisany formularz. Jest ona płatna w dwóch równych ratach półrocznych: do dnia 15 kwietnia i do dnia 15 października każdego roku.

2) Płatnicy, obowiązani do złożenia obliczenia różnicy i wpłacenia pierwszej raty półrocznej, mogą wpłacić pierwszą ratę w terminie do dnia 15 kwietnia każdego roku przez P. K. O. na konto kasy urzędu skarbowego, w którego okręgu mieli miejsce stałego zamieszkania lub pobytu w dniu 15 grudnia roku ubiegłego, a samo obliczenie, wraz z dowodem uskutecznionej wpłaty w oryginale lub odpisie, przez płatnika podpisanym, przesłać wprost urzędowi skarbowemu.

§ 52. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 14 września 1934 r. w sprawie wykonania ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 769).

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski*